

II хуралдаан

“Тариф ба нийлүүлэлтийн шокын үеийн мөнгөний бодлого”

Чиглүүлэгч:

- **Т.Түвшинтөгс** - Монгол Улсын Их Сургууль, Эдийн засгийн тэнхимийн профессор

Илтгэгчид:

- **Б.Баярдаваа** - Монголбанкны Ерөнхий эдийн засагч / Мөнгөний бодлогын газрын захирал
- **Донг Чүл Чо** - БНСУ-ын Хөгжлийн Хүрээлэн (KDI)-ийн Ерөнхийлөгч
- **Мирослав Сингер** - Чехийн Төв Банкны Ерөнхийлөгч асан
- **Сонер Баская** - Глазгогийн Их Сургууль, Эдийн засгийн профессор

Энэхүү хэлэлцүүлгийн үеэр төв банкнууд эдийн засгийн тасалдал болон нийлүүлэлтийн шокын үед хэрхэн үр дүнтэй хариу үзүүлж, эдийн засгийн тогтвортой байдлыг хангах талаар хэлэлцэв. Энэ хүрээнд

- Нийлүүлэлтийн шок нь мөнгөний бодлогын хувьд төвөгтэй сорилт болдог,
- Эдийн засгийн тодорхойгүй байдал давамгайлсан үед инфляцын хүлээлтийг удирдах нь чухал,
- Төв банкнууд эдийн засгийн өсөлт, инфляц, итгэлцэл гэсэн тэнцвэрийг хадгалахад анхаарах ёстой гэсэн агуулгын хүрээнд хэлэлцэж, төв банкны стратегийн чиг хандлагыг доорх байдлаар онцлон тодорхойлов:
 - Ил тод, ойлгомжтой харилцаа, мэдээлэл түгээх урсгалыг нэмэгдүүлэх,
 - Бодлогын уян хатан байдлыг хадгалах,
 - Инфляцын хүлээлтийг тогтоон барих,
 - Эдийн засгийн шинжилгээг чамбайруулахад хүчин чармайлтаа нэмэгдүүлэх,
 - Төв банканд итгэх итгэлийг бий болгоход анхаарвал зохино.

Мөн хэлэлцүүлгийн үеэр дээрх хөгжиж буй эдийн засагтай орнуудад тулгарч буй дараах бэрхшээлийг онцолсон.

- Төсвийн давамгай байдал (fiscal dominance),
- Давтамж нь ихсээд буй эдийн засгийн хүндрэл,
- Инфляцын зорилтыг үр дүнтэй хэрэгжүүлэх гэх мэт.

Тус хурлын эцэст төв банкнууд богино хугацааны эдийн засгийн цочролд хариу өгөхдөө уян хатан, ил тод байвал зохих бөгөөд урт хугацааны эдийн засгийн тогтвортой байдлыг хангахад чиглэсэн бодлого баримтлах ёстой гэсэн нэгдсэн зөвлөмжийг гаргасан.

II хуралдааны онцлох ишлэл

Донг Чул Чо

- "Олон нийтийн итгэлийг хүлээсэн төв банк богино хугацааны уян хатан бодлого явуулах боломжтойгоос гадна урт хугацааны зорилтоо биелүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ"

Төв банкны хувьд зөвхөн тухайн жилийн инфляцын түвшинд хянахаас гадна урт хугацааны инфляцын хүлээлтийг тогтвортой барих нь чухал зорилт болдог. Үүний тулд төв банк амлалтдаа тууштай байж, зөвхөн хэлэх бус, үйлдлээрээ нотлох хэрэгтэй. Мөнгөний бодлогыг хэрэгжүүлэхэд анхаарах гол зарчим бол: "Хэлснээ хий, хийснээ хэл"

Мирослав Сингер

Цаг хугацааны явцад зайлшгүй тулгарах сорилтуудад бэлэн байхын тулд урьдчилан итгэлцлийг бүрдүүлж, тохирсон арга хэмжээг цаг тухайд нь авч хэрэгжүүлэх нь зүйтэй. Харин ямар нэгэн бодит шаардлага байхгүй тохиолдолд мөнгөний бодлогын хамрах хүрээнээс гадуурх үйлдэл хийхээс зайлсхийх хэрэгтэй. Өнөөгийн хямралын үед улс төрчид дэмжлэг үзүүлж болох ч энэ нь цаашид үргэлжилсээр байх болно гэж эндүүрч болохгүй.

Сонер Баская

- "Макро зохистой бодлого болон валютын урсгалыг удирдах бодлогын хэрэгслүүд нь төв банк мөнгөний бодлогыг үр нөлөөтэй хэрэгжүүлэхэд нэмэлт дэмжлэг үзүүлж болно."

Санхүүгийн тогтвортой байдлын ачааллыг зөвхөн төв банк үүрэх боломжгүй. Зарим улс хөрөнгийн урсгалыг зохицуулах, уян хатан татварын бодлого хэрэглэх гэх мэт нэмэлт хэрэгслүүдийг ашиглаж ирсэн. Түүнчлэн, сангийн бодлого ч төв банкны бодлогыг нөхөх чадамжтай байх шаардлагатай. Үүний тулд тогтворжуулах сангууд, эрэлтийн эсрэг татварын зохицуулалт (жишээлбэл, Турк цахилгааны үнэд ногдуулдаг татварыг хямралын үед бууруулдаг гэх мэт) нь хэрэгтэй. Монгол Улсад хамаарах нэг чухал зүйл бол худалдаа, санхүүгийн эх үүсвэрийг төрөлжүүлэх, ингэснээр эдийн засгийн тэсвэртэй байдлыг хангаж чадна.

Баярсайхан Баярдаваа

- "Төв банк инфляцийг хянах эрмэлзлээ харуулж, итгэлцлийг бэхжүүлэхийн тулд бодлогын хүүг нэмэгдүүлэх шаардлагатай."

Хэрэв нийлүүлэлтийн шокоос үүдэлтэй инфляц удаан хугацаанд үргэлжилбэл, олон нийт ирээдүйд үнэ тасралтгүй өснө гэх хандлагатай болдог. Улмаар инфляцын хүлээлт нэмэгдэж, цалин нэмэх, бараа үйлчилгээний үнэ дагаад өсөх зэргээр эдийн засагт нөлөөлж улам бүр даамжирдаг. Энэ нь хадгаламж эзэмшигчид болон иргэдийн худалдан авах чадварыг

бууруулж, тэдэнд сөргөөр нөлөөлдөг. Монгол Улсын хувьд, сүүлийн хоёр жилийн хугацаанд дээрх нөхцөл байдал тод ажиглагдаж байна. Иймээс Төв банк инфляцыг хянах чадвартай гэх итгэлцлийг бий болгохын тулд бодлогын хүүг нэмэгдүүлэх алхам хийдэг.

Цаг уурын эрс тэс нөхцөл, үнийн шок, төсвийн дарамт зэрэг олон сорилт огтлолцдог Монгол Улсад төв банк нь тэр бүр ил харагддаггүй чухал асуудлуудыг шийдвэрлэж, инфляцын хүлээлт, үйлдвэрлэлийн зөрүү, олон нийтийн хүлээлтийн дунд тэнцвэрийг хадгалах чухал үүргийг хүлээдэг.